

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору економічних наук,
професору
Олександру БАВИКО

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата економічних наук, професора, професора кафедри економіки Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Національного університету «Одеська політехніка» Черкасової Тетяни Ігорівни на дисертацію Кульчицького Олеса Івановича «Управління розвитком підприємства із застосуванням цифрових інноваційних послуг», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07–Управління та адміністрування за спеціальністю 073 – Менеджмент.

1. Актуальність теми дисертації

У сучасних умовах цифрової трансформації національної економіки та інтеграції України у глобальні цифрові ринки зростає значення ефективного управління розвитком підприємств. Цей процес все більше визначається не лише класичними управлінськими підходами, а й здатністю впроваджувати інноваційні цифрові сервіси, інтегрувати цифрові рішення в операційну діяльність та адаптуватися до нових технологічних парадигм Індустрії 4.0.

Цифрові інноваційні послуги стали ключовим елементом конкурентоспроможності підприємств, забезпечуючи не лише підвищення продуктивності, а й відкриваючи нові можливості для бізнес-моделювання, клієнтоорієнтованості та сталого зростання. Проте, більшість вітчизняних підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, стикаються з бар'єрами впровадження цифрових технологій: від недостатньої цифрової грамотності управлінського персоналу до відсутності інституціональної підтримки трансформації. Відтак, існує об'єктивна потреба у науково обґрунтованому механізмі управління розвитком підприємства, що спирається на цифрові інновації як ключовий рушій змін.

У цьому контексті актуальність дисертаційного дослідження полягає у тому, що воно комплексно поєднує теоретичне обґрунтування, методичне наповнення та прикладну реалізацію управління розвитком підприємства через впровадження цифрових інноваційних послуг. Зокрема, дослідження враховує виклики цифрової трансформації, підходить до оцінки цифрової зрілості підприємств, а також питання цифрової співпраці як нової форми управлінських відносин.

Дисертація узгоджується з пріоритетами національної економічної політики у сфері цифровізації, цифрової економіки, а також завданнями міжнародних та національних ініціатив (такими як Програма цифрової Європи, Стратегія цифрової трансформації України тощо). У цьому аспекті обрана тема не лише відображає запит наукової спільноти, а й відповідає актуальним практичним потребам бізнесу, держави та суспільства.

Таким чином, тема дисертаційної роботи є сучасною, науково значущою і практично важливою. Її реалізація дає змогу сформулювати інноваційно орієнтоване управління розвитком підприємств в умовах цифрових змін і сприяє розбудові нових моделей економічного зростання в Україні.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації, характеризуються високим рівнем обґрунтованості, системності та внутрішньої логічної узгодженості. Дисертантом обґрунтовано, що цифрові інноваційні послуги виступають як інструментом оптимізації управлінських процесів, так і чинником, що формує нову парадигму розвитку підприємств – цифрово орієнтовану, гнучку, відкриту до інноваційної співпраці.

Методологічну основу дослідження становить поєднання загальнонаукових, системних, структурно-функціональних, аналітичних, графічних і моделюючих методів. Зокрема:

- аналіз наукових джерел і систематизація літератури дали змогу сформулювати концептуальне поле дослідження;
- методи логіко-структурного моделювання та системного аналізу забезпечили побудову моделі управління розвитком підприємства із застосуванням цифрових інноваційних послуг;
- використання інструментів емпіричного аналізу та параметричного оцінювання дозволило перевірити застосовність запропонованих підходів у реальних умовах функціонування підприємств;
- підходи до оцінки цифрової зрілості підприємств базуються на адаптації європейських методик, зокрема підходів European Digital Innovation Hubs.

Зміст дисертації відповідає її меті – «розробка теоретико-методичних засад управління розвитком підприємства із застосуванням цифрових інноваційних послуг». Структура дослідження логічно відображає процес реалізації мети через послідовне виконання поставлених завдань: від теоретичної розвідки до моделювання, аналізу, формулювання практичних рекомендацій і проведення пілотного тестування моделі.

Висновки, зроблені дисертантом, ґрунтуються на належній доказовій базі. Вони підтверджуються як аналізом статистичних даних, так і результатами власних досліджень та прикладного моделювання. Практичні рекомендації – чітко структуровані, мають інструментальну форму (модель, протоколи, методика оцінювання цифрової зрілості) і підкріплені

прикладними впровадження.

Заслуговує на увагу й узгодженість між метою, предметом, об'єктом, гіпотезою та завданнями дослідження. Предмет – управління розвитком підприємства з фокусом на цифрові інноваційні послуги – чітко охоплює всі рівні аналізу: концептуальний, методологічний, організаційний, технологічний. Об'єкт – процес управління розвитком підприємства в умовах цифровізації – зумовлює системність аналізу, що автор успішно реалізував у структурі розділів і їх аналітичному наповненні.

У результаті можна стверджувати, що усі наукові положення, висновки та рекомендації є логічно виведеними, належно обґрунтованими й опираються на сучасну методологію економічних і управлінських досліджень. Це дає підстави вважати їх достовірними та практично значущими.

3. Основні наукові результати дисертації

У дисертаційній роботі автором запропоновано низку науково обґрунтованих положень, які розширюють сучасну парадигму управління розвитком підприємств у контексті цифрової трансформації. Основні результати дослідження вирізняються новизною, методичною завершеністю, міждисциплінарним змістом і високим рівнем прикладної значущості.

Уточнено та розширено понятійний апарат дослідження, зокрема, автором уточнено зміст і співвідношення ключових термінів: «цифрова інноваційна послуга», «розумна компанія», «розумна фабрика», «менеджмент цифрової співпраці», «організаційно-економічний механізм цифрової трансформації». Запропоновані дефініції мають чітке функціональне наповнення та придатні до подальшого використання у науковій та прикладній площині.

Розроблено концептуальну модель управління розвитком підприємства із застосуванням цифрових інноваційних послуг, що базується на інтеграції трьох рівнів управління: стратегічного, операційного та цифрово-колаборативного. Особливістю моделі є впровадження 20 протоколів цифрової співпраці, які слугують комунікаційною та координаційною основою взаємодії між підприємствами, розробниками цифрових сервісів, науковими установами, державними органами.

Удосконалено науково-методичні підходи до аналізування цифрової зрілості підприємств за рахунок адаптації методик європейських цифрових хабів (EDIH) до українських реалій. Це дозволяє об'єктивно оцінювати готовність підприємств до цифрових трансформацій і планувати відповідні управлінські дії.

Обґрунтовано організаційно-економічний механізм управління розвитком підприємства, що включає функціональні блоки розробки та впровадження цифрової інноваційної послуги, а також підсистему цифрової співпраці. Така структура сприяє формуванню відкритих бізнес-моделей, що функціонують у динамічному цифровому середовищі.

Розроблено методичний підхід та методику оцінювання ефективності впровадження цифрових інноваційних послуг, яка включає як якісні (структурно-функціональні) критерії, так і кількісні параметри. Ця методика була апробована на прикладі пілотних проєктів у вітчизняних підприємствах, результати яких підтвердили її дієвість і універсальність.

Уніфіковано методичний підхід до інтеграції цифрових послуг у загальну стратегію розвитку підприємства. Підхід ґрунтується на моделі гнучкого стратегування та дозволяє адаптувати цифрові рішення до контексту організації, її культури, ресурсів і ринкових умов.

Зазначені результати свідчать про системність, наукову глибину та практичну орієнтацію дослідження. Вони є вагомим внеском у розвиток наукової школи управління підприємствами в умовах цифрової трансформації.

4. Достовірність результатів, повнота відображення висновків і пропозицій дисертації в опублікованих автором роботах

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі, ґрунтується на використанні перевірених методологічних підходів, якісному опрацюванні джерельної бази, емпіричній перевірці результатів та їх багаторівневій апробації.

Забезпечення достовірності досягнуто завдяки:

- використанню сучасних статистичних і аналітичних інструментів, зокрема методів оцінки цифрової зрілості підприємств, адаптованих до українського контексту;
- застосуванню кейс-аналізу, логіко-структурного моделювання та параметричного аналізу пілотних впроваджень;
- опрацюванню широкого кола першоджерел, включаючи офіційну статистику, документи стратегічного планування, міжнародні аналітичні звіти (зокрема ЄС, OECD, Deloitte, McKinsey) та наукові публікації українських і зарубіжних авторів.

У роботі наведено посилання на 181 джерело, що свідчить про глибоке залучення до сучасного наукового дискурсу. Обґрунтованість висновків також підтверджується апробацією на наукових конференціях, результати якої знайшли відображення у публікаціях здобувача.

Основні результати дисертації опубліковано у 21 науковій праці. Це: 1 монографія (в співавторстві); 7 статей у наукових фахових виданнях України, що включені у міжнародні наукометричні бази; 13 – тези доповідей на наукових конференціях. Загальний обсяг публікацій складає 12,32 д.а., з яких 9,01 д.а. належать особисто автору. Усі публікації належним чином оформлені, містять авторські висновки, супроводжуються відповідним науковим апаратом і логічно пов'язані з основними положеннями дисертації.

Таким чином, наукові результати, отримані у процесі виконання дисертаційної роботи, є достовірними, апробованими та повною мірою відображеними в опублікованих працях, що відповідає чинним вимогам до

оформлення дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

5. Практичне значення результатів дослідження

Практична значущість дисертаційної роботи полягає у доведенні результатів теоретичних досліджень до рівня методично завершених рекомендацій і прикладних рішень, спрямованих на підвищення ефективності управління розвитком підприємств із застосуванням цифрових інноваційних послуг. Запропонований підхід враховує специфіку цифровізації менеджменту та цифрової співпраці й орієнтований на реальні умови функціонування українських підприємств.

Результати дослідження впроваджено у практичну діяльність ряду організацій, що підтверджується відповідними актами від ГО «Агенція Європейських Інновацій», ТОВ «Агрін Груп», Національного університету «Одеська політехніка» МОН України. Запропоновані автором методичні підходи, моделі та інструменти можуть бути використані для:

- формування цифрових стратегій розвитку підприємств;
- оцінки рівня цифрової зрілості організацій;
- управління створенням і впровадженням цифрових інноваційних послуг;
- розбудови мережевих форматів цифрової співпраці між бізнесом, ІТ-сектором, наукою і державою.

Таким чином, результати дисертації Кульчицького О.І. мають не лише теоретичну, а й підтверджену прикладну цінність. Їхнє впровадження в діяльність реальних організацій свідчить про відповідність дослідження сучасним викликам цифрового управління та високий рівень його практичної реалізованості.

6. Академічна доброчесність

В дисертації та наукових працях, де висвітлені основні наукові результати Кульчицького Олеса Івановича, жодних порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) рецензентом не було виявлено.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Попри завершений характер дослідження та високий рівень теоретико-методичного опрацювання теми, окремі положення дисертаційної роботи Кульчицького Олеса Івановича мають дискусійний характер або потребують подальшої деталізації, зокрема:

Адаптація моделі управління до специфіки різних типів підприємств. У дисертації запропоновано загальнонаціональну концептуальну модель цифрового управління, однак питання масштабованості й адаптивності моделі для малих підприємств або галузей із низькою цифровою зрілістю залишаються відкритими. Автор концентрується переважно на макрорівні взаємодії (наука – бізнес – держава), але подальші дослідження могли б глибше розкрити механізми впровадження у сегменті малих підприємств.

Зазначені зауваження не знижують загальної наукової та практичної цінності дисертаційного дослідження та можуть бути використані для подальшого розвитку наукової діяльності автора у напрямках поглиблення цифрової інклюзії, міжгалузевого порівняння та розширення інструментарію оцінки ефективності цифрових трансформацій.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Кульчицького Олеся Івановича на тему «Управління розвитком підприємства із застосуванням цифрових інноваційних послуг» є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, яке відповідає сучасним вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Актуальність обраної теми підтверджується стратегічними пріоритетами цифрової трансформації економіки України, глобальними викликами Індустрії 4.0. У дисертації вирішено важливе наукове завдання — обґрунтовано теоретико-методичну основу організаційно-економічного механізму управління розвитком підприємства із застосуванням цифрових інноваційних послуг. Результати дослідження мають наукову новизну, високу методологічну якість, логічну завершеність і практичну значущість. Основні положення дисертації підтверджені апробацією в межах пілотних проєктів, відображені у наукових публікаціях та впроваджені у практику діяльності підприємств і вищої освіти, що засвідчено відповідними актами.

За своїм змістом, структурою та оформленням дисертаційна робота повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що регламентує присудження наукового ступеня доктора філософії.

Таким чином, дисертаційна робота Кульчицького Олеся Івановича на тему «Управління розвитком підприємства із застосуванням цифрових інноваційних послуг» відповідає спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань 07 – Управління та адміністрування, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за цією спеціальністю.

Офіційний рецензент:

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри економіки
Національного університету
«Одеська політехніка»

Тетяна ЧЕРКАСОВА